

1.4. Проблеми і перспективи розвитку освіти в Україні у контексті глобальних викликів інформаційного суспільства

Розбудова в Україні інформаційного суспільства актуалізує необхідність переосмислення вітчизняною педагогічною наукою сутності, змісту й завдань освіти та приведення їх у відповідність до нових умов функціонування цього соціального інституту у глобалізованому та інформатизованому освітньому просторі. Обґрунтовуючи важливість і нагальність філософського й наукового аналізу сучасної освітньої теорії і практики, Президент НАПН України В.Г. Кремень зазначає: «недостатність осмислення того, що відбувається, відсутність належних теоретичних рефлексій щодо власних дій змушують людину жити в умовах одномоментності та нав'язаних їй установок, зазвичай відмовляючись від можливості здійснити власний життєвий вибір»¹.

Розпочинаючи аналіз розвитку сучасної освіти, слід передусім з'ясувати, що собою являє інформаційне суспільство і яким чином воно впливає на модернізаційні процеси в освітній галузі.

Філософами й науковцями доведено, що інформаційне суспільство виникло у ході інноваційних трансформацій постіндустріального суспільства, зумовлених перенесенням акцентів із соціально-економічних чинників на інтелектуально-творчі, підвищенням значення інформації й знання і, як наслідок, перетворенням товарної економіки на знанняєву. У цьому контексті пророчим виявилось передбачення засновника теорії постіндустріального суспільства Д. Белла, що основною інституційною цінністю інформаційного суспільства стануть наука і освіта як виробники і транслятори знання і що вони будуть розвиватися на основі інформаційних технологій та набудуть глобального характеру².

¹ Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с. – С. 4.

² Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл. – М.: Academia, 2004. - 778 с. – С. 57.

З огляду на це, в інформаційному суспільстві докорінно змінюється соціальна цінність освіти і ставлення до неї суспільства. Так, якщо у парадигмі індустріального суспільства освіта розглядалася як невиробнича галузь, яка лише споживає створені матеріальні та духовно-моральні цінності (зокрема, й знання) і є по суті підготовчим (допоміжним) соціальним інститутом, то згідно з парадигмою інформаційного суспільства вона розуміється як сфера виробництва людського капіталу, що є найвищою суспільною цінністю, оскільки від нього залежить виробництво усіх інших цінностей. На підтвердження цьому можна навести слова Президента НАПН України академіка В.Г. Кременя, який зазначає: «Наразі ніхто не заперечує, що основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку і засвоєння нових знань і прийняття нестандартних рішень...»³. У зв'язку з цим освіта в інформаційному суспільстві перетворюється на теорію і практику підготовки когнітивних працівників (knowledge workers), які працюють зі знаннями та інформацією.

Це спричинює набуття освітою статусу провідного соціального інституту, центру інтегративної освітньо-творчої діяльності, що об'єднує інновації в усіх сферах соціально-культурного й економічного розвитку в нову продуктивну цілісність. Отже, в інформаційному суспільстві вона набуває ключового значення, зумовлюючи появу нової соціокультурної реальності, в якій формується інший тип коеволюції людини і культури, трансформується духовне виробництво і з'являється нова суспільна мораль (М.Д. Култаєва)⁴.

Зрозуміло, що такий устрій інформаційного суспільства несе нові виклики освітнім практикам. Ці виклики полягають у тому, що, по-перше, за прогнозами вчених, в інформаційному суспільстві наука зникне (К. Леві-

³ Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с. – С. 5.

⁴ Култаєва М. Д. Амбівалентність евристичного потенціалу конструкту «суспільства знань»; резерви і перспективи оновлення змісту сучасної освіти / М. Д. Култаєва // Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів. – К.: Педагогічна думка, 2011. – С. 230.

Стресс), оскільки інтегрується зі своїми технічними сферами і перетвориться на «технонауку» (наукоємні виробництва) (В.О. Лекторський). Завдяки інтелектуалізації виробництва в інформаційному суспільстві відбудуться докорінні зміни на ринку праці. Так, за результатами досліджень науковців Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, лише протягом найближчих 10 років зникне близько 5 тис. професій (передусім, пов'язаних з виконанням низькокваліфікованих робіт) і з'явиться майже стільки ж нових, що вимагають інтелектуальної праці⁵. 35% професійних навичок, актуальних сьогодні, через 5 років застаріють, або суттєво зміняться; роботи замінять робітників на багатьох ділянках виробництва й для того, щоб конкурувати з ними, людині необхідно буде розвивати ті якості, які ніколи не можуть бути притаманні машинам: креативність, уяву, лідерство, ініціативність тощо.

По-друге, попри домінуюче значення інформаційних технологій в інформаційному суспільстві, вони, на думку, В. Г. Кременя, «стимулюючи розвиток ліберальних європейських цінностей, разом з тим породжують феномени, які призводять до втрати смислу цих цінностей. Більш того, могутність ІТ, що використовуються ЗМІ, настільки викривлює відповідні можливості індивіда, що фактично позбавляє його власних інформаційних основ. При цьому окрема людина втрачає основи не лише для критичної оцінки отриманих у ЗМІ повідомлень і знань, але й взагалі позбавляється можливості формувати структуру своїх знань та уявлень (зокрема, знань, уявлень про цілу низку відповідних їм аспектів реальності). Через небувалу інтенсифікацію інформаційних потоків контроль над ними передбачає контроль над складними високотехнологічними засобами обробки інформації. А оскільки такі засоби доступні далеко не всім, то це неминуче призводить до сваволі окремих соціальних і культурних груп у відборі

⁵ Професії майбутнього для України: наук.-практ. розробка / Л.М. Капченко, Н.В. Савченко, Л.Й. Літвінчук, О.В. Грамма. – К. : ІПК ДСЗУ, 2017. – 47 с. – С. 7.

інформації. У результаті індивіду не завжди вдається дійти до реальних основ оцінки тієї чи іншої ситуації»⁶.

Це передусім стосується «масової людини», до якої належить переважна кількість членів людського суспільства. Масова людина – це керований об'єкт, а точніше, об'єкт маніпуляцій, який зорієнтований на споживання, комфорт і задоволення⁷ (тому сучасне інформаційне суспільство ще називають суспільством споживання). У голові такої людини знання нерідко поєднується із найдрітучішими забобонами, від чого у свій час застерігав ще К.Д. Ушинський. Ця обставина насамперед безпосередньо стосується освіти, оскільки саме вона повинна наповнювати знання смислом⁸.

У зв'язку з цим освіта має не просто озброювати суб'єкта знаннями, а розвивати самостійність і критичність його мислення. У такій ситуації, вважає В.Г. Кремень, підвищення якості освіти, самостійності навчальних закладів та суб'єктів навчання безпосередньо пов'язані: «чим вища самостійність, тим вища якість. Чим вища урегульованість, тим нижча якість і освіти, і знань випускників»⁹. У контексті таких змін, на нашу думку, природним є посилення автономії закладів вищої освіти і водночас виникає необхідність осмислення нової тенденції в управлінні цією системою, що виявляється у залученні до керівництва в освіті не вчених і педагогів, а професійних менеджерів, які не мають педагогічної освіти.

По-третє, в інформаційному суспільстві згідно з передбаченням японського вченого-футуролога Мічіо Каку, освіта стане індивідуальною

⁶ Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с. – С. 9-10.

⁷ Там само. – С. 28-34.

⁸ Там само. – С. 11.

⁹ Сизов В.С. Форсайт-исследования системы образования / В. С. Сизов // Философия хозяйства – 2015. - № 3. – С- 175-186. – С. 181. // Цит. за: Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с. – С. 11.

справою кожного і буде здійснюватися без педагога за принципом «тільки ти і комп'ютер». За таких умов той, хто навчається стане реальним суб'єктом своєї освітньої діяльності: він визначатиме зміст, обсяг, рівень складності навчального матеріалу, терміни навчання, пристосовуючи їх до своїх освітніх і життєвих запитів та приводячи у відповідність із власним рівнем домагань. Отже, суб'єкти освіти стануть більш автономними, будуть брати на себе повну відповідальність за своє навчання, усвідомлювати, які саме знання їм потрібні на близьку й далеку перспективи і таким чином реально проектуватимуть свої освітні траєкторії, не очікуючи контролю ззовні.

Підвищення значення і цінності суб'єктності учасників освітнього процесу відображене, на нашу думку, і у зміні акцентів у законодавчо закріпленій освітній термінології, де звичні поняття «учень» і «студент» об'єднуються в узагальнююче поняття «здобувачі освіти», що характеризує їхню самостійність в отриманні освіти, хоча водночас десакралізує роль педагога в освітньому процесі. Так, якщо у давні часи Учитель вважався носієм і хранителем Знань, який передавав їх своїм учням, його особистість була сакральною (китайська мудрість говорить: «Не смій наступити навіть на тінь Учителя свого»), то в інформаційному суспільстві педагог стає для своїх учнів помічником, консультантом, навігатором у морі інформації, яку вони можуть здобути й поза ним, але ще не вміють опрацювати її самостійно.

Самостійність здобувачів освіти розгортається в інформаційному дискурсі Галактики Google, де особистість перетворюється на комуніканта чи реципієнта і уявляється з нових онтологічних позицій – як функціональний орган інформаційного походження¹⁰, «людина без властивостей», ще не реалізована, не ідентифікована, не явлена¹¹. Для цієї людини не важливі

¹⁰ Колеснікова І.Є. Механізм смислогенезу особистості в онтогенезі: морфогенетичний та онтологічний контекст: автореферат дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 "Філософська антропологія, філософія культури" / Колесникова Ірина Євгенівна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - К., 2011. - 19 с. – С. 3.

¹¹ Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с – С. 32-33.

реальні вікові, статеві, етнічні ознаки, адже у віртуальному середовищі вона сама може обирати для себе ті якості, які вважає за потрібне і втілювати їх у своєму «ніку», що є засобом її самопрезентації¹². Крім того, як слушно зауважує В.Г. Кремень, за одним інтернетівським повідомленням можуть приховуватися декілька осіб, а за декількома – одні й ті ж самі. Завдяки цьому особистість постає як авто-проект і бренд (чи навіть серія таких авто-проектів і брендів), автором яких є вона сама. Причому виконавець може упродовж життя коригувати або докорінно змінювати свій авто-проект, досягаючи у віртуальній реальності більшого соціального визнання, ніж у реальному світі¹³. Усі види діяльності (політична, творча, ділова) постають у цьому контексті полем реалізації таких авто-проектів, у яких статус і роль автора виявляється не метою і кінцевим результатом ідентифікації, а засобом реалізації його проекту самого себе¹⁴. Отже, проблема особистості в інформаційному суспільстві полягає, на думку Г.С. Тульчинського, в тому, щоб реалізуватися як деякий бренд у процесі втілення у життя власного авто-проекту. Технологія такої самореалізації полягає у виборі життєвої стратегії, створенні, позиціонуванні та просуванні певного іміджу й репутації – формуванні власної затребуваності, попиту на себе в інформаційному та реальному соціальному просторах¹⁵. Це є важливим викликом сучасній освіті, оскільки вона поки що не готова задовольняти запити особистості на допомогу їй у побудові власного життя як авто-проекту.

Четвертий виклик інформаційного суспільства системі освіти полягає в тому, що процеси інформатизації невідворотно спричинять перетворення традиційних закладів освіти на відкриті віртуальні, навчання в яких буде

¹² Катерина Миколаївна Супрун К.М. Комп'ютерний НІК як засіб особистісної самопрезентації підлітків та юнаків у віртуальній реальності // www.file:///C:/Users/12/Downloads/Otros_2013_8-9_36.pdf

¹³ Тульчинский Г.С. Личность как автопроект и бренд: некоторые следствия / Г.С. Тульчинский // Философские науки. – 2009. - № 9. – С. 30-50. – С. 33.

¹⁴ Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с. – С. 32.

¹⁵ Тульчинский Г.С. Личность как автопроект и бренд: некоторые следствия / Г.С. Тульчинский // Философские науки. – 2009. - № 9. – С. 30-50. – С. 33-34.

ґрунтуватися на хмарних сервісах і смарт-технологіях. За прогнозом М. Каку, це відбудеться вже у наступні 50 років. Використовуючи сучасні гаджети, студенту чи учню можна буде здійснювати навчання у зручний для них спосіб, знаходячись у будь-якому місці, а не обов'язково в навчальній аудиторії. З огляду на це М. Каку висловлює припущення, що тих, хто в інформаційному суспільстві відвідуватиме лекції у традиційних університетах, будуть вважати невдахами і говорити про них: «Він не зміг сам сконструювати свою освіту»¹⁶.

Відзначаючи прогресивність упровадження смарт-технологій і висловлюючи захоплення перед необмеженими можливостями, які вони надають здобувачам освіти, сучасні засоби масової інформації передбачають, що завдяки окулярам Google Glass та майбутнім трансформаціям окулярів доповненої реальності вже через 1-2 роки школярі й студенти зможуть на екзаменах шукати відповіді на питання білетів в Інтернеті шляхом кліпання очима. Достатньо буде кліпнути – і з'явиться необхідна інформація. Таким чином, не потрібно буде перевантажувати мозок «зайвими» знаннями, основний відсоток яких, як засвідчує практика, після завершення навчання не використовується. А отже, запам'ятовування інформації стане не актуальним і поступиться місцем інформаційній компетентності, здатності шукати, відбирати, аналізувати, використовувати необхідний матеріал тощо. У зв'язку із цим знаковими вважаємо слова голови Директорату з освіти і навчок (PISA) А. Шлейхера, що більше ніхто не платить людині за те, що вона знає (адже Google знає усе,) – а платять лише за те, що вона може зробити зі своїм знанням, тобто за її компетентність. Але, оскільки згідно із принципом соціального детермінізму будь-яке явище, що існує у світі, завжди має свої причини й наслідки, то, на нашу думку, непотрібність запам'ятовування людиною інформації є серйозним викликом майбутньому людства, адже це може призвести до глибинних когнітивних порушень і змін

¹⁶ Каку М. Будущее разума / Митио Каку. - ООО «Альпина нон-фикшн», 2015. – 530 с. // <https://www.litres.ru/mitio-kaku/buduschee-razuma/chitat-onlayn/>

психофізіологічних властивостей людини. А отже, ця проблема потребує ґрунтовного комплексного міждисциплінарного дослідження представниками різних гуманітарних наук.

Ще далі у своїх прогнозах щодо технологічного розвитку інформаційного суспільства і відповідних трансформацій людини просуваються представники теорії трансгуманізму, які вбачають перспективний напрям розвитку людства в інтеграції людини та інформаційних технологій і вважають, що інформаційна доба прокладає шлях трансформаційній добі, в якій пануватиме «транслюдина», або, «постлюдина»¹⁷. Як зазначає М. Епштейн: «ми – біологічна протоплазма технічної цивілізації, ми носії протоінтелекту, ми – протомашини, які називаються «організаціями». Ми – несміливі дебютанти на сцені техно-трансформаційної цивілізації»¹⁸.

Учений прогнозує поширення в освіті у недалекому майбутньому технології безпосереднього завантаження програмного контенту в мозок людини. Перевагою цієї технології є миттєве встановлення зв'язків між узагальненням (інформацією), повідомленням (комунікацією) і залученням-перетворенням (трансформацією). Водночас, оцінюючи вплив цієї технології на людину, В.Г. Кремень відзначає дві протилежні тенденції: з одного боку, вона у багато разів збільшить можливості людини, але з іншого, може стати інструментом контролю над нею¹⁹. Крім того, тут, на нашу думку, одразу ж постає проблема визначення припустимих меж застосування технології безпосереднього завантаження програмного контенту в мозок людини в

¹⁷ Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с. – С. 13.

¹⁸ Эпштейн М. Debut de siècle или от пост- к прото-. Манифест нового века / М. Эпштейн // Знамя. – 2001. - № 5. – С. 195-205. // Цит. за: Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ: Знання України. 2016. – 87 с. – С. 13.

¹⁹ Кремень В. Г. Світ знання: людина, наука, освіта / В. Г. Кремень. – Київ : Знання України. 2016. – 87 с.

освітній практиці, оскільки закономірно виникають питання, чи зможе така технологія компенсувати відсутність практичної підготовки фахівця зі спеціальності, чи безпечно буде, наприклад, довірити хірургу робити складну операцію, якщо він не має досвіду практичної діяльності та ін.

Розуміючи усю складність проблем і неоднозначність підходів до розвитку освіти в інформаційному суспільстві, світова і європейська освітні спільноти розгорнули активну діяльність щодо вироблення нової освітньої політики й розроблення відповідних їй європейських освітніх стандартів. Це знайшло відображення:

- в активізації діяльності наукових організацій і освітніх установ щодо інтеграції освіти і науки на світовому і європейському рівнях. Цьому сприяють: Міжнародний союз зв'язку (ITU), ЮНЕСКО, Міжнародна рада з науки (ICSU), Комітет з даних для наук та технологій (CODATA), Міжнародна рада з наукової і технічної інформації (ICSTI), Міжнародна мережа доступності наукових публікацій (INASP), Міжнародна федерація з обробки інформації (IFIP), Міжакадемічне агентство (IAP), Академія наук країн, що розвиваються (TWAS), та ін.;
- у створенні організацій з проблем розроблення нових принципів освіти та освітніх програм для глобального інформаційного суспільства початку XXI століття: Міжнародна мережа агенцій з гарантії якості вищої освіти (INQAANE), Мережа акредитаційних агенцій країн Центральної й Східної Європи (CEENET); Європейська мережа органів оцінки якості освіти в країнах СНД та Балтії (ЕСОКО); Міжнародна спілка з освіти засобами мистецтва (International Society for Education through Art (INSEA)), Міжнародна рада з музичної освіти (International Council for Music (IMC)), Міжнародна асоціація драматично-театральної освіти (International Drama/Theatre Education Association (IDEA)); Міжнародна асоціація

експертів і практиків з питань зв'язків освіти й мистецтва (Links to Education and Art (LEA)) та ін.;

- у численних наукових заходах, присвячених проблемам освіти в глобалізованому інформаційному суспільстві: всесвітніх зустрічах в Женеві (2003), Тунісі (2005) з проблем освіти інформаційного суспільства (WSIS), Лондонській конференції, присвяченій Європейській хартії дослідників (вересень 2005), на Першому (Мюнхен, 2006), Другому (Рим, 2007) та Третньому (Будапешт, 2008) Європейських форумах щодо гарантії якості освіти, організованих Європейською асоціацією гарантії якості у вищій освіті (ENQA) та Європейською асоціацією інститутів вищої освіти (політехнікумів та коледжів) (EURASHE); конференції Європейського консорціуму з акредитації (European Consortium for Accreditation on Higher Education (ECA) (Барселона, 2007)), Міжнародній конференції Асоціації з оцінювання освіти (IAEA: International Association for Educational Assessment) (Баку, 2007)) та ін.;
- у ключових європейських нормативно-правових актах і документах: Всесвітній декларації про вищу освіту для XXI століття (Париж, 1998), Болонській Декларації (1999), Лісабонській стратегії розвитку Європи до 2010 року (2000), Меморандумі про неперервну освіту (2000); комюніке «До європейського простору вищої освіти» (2001), «Створення загальноєвропейського простору вищої освіти» (2003), «Педагогічна освіта і підготовка 2010» (2004), «Спільні Європейські принципи щодо компетентностей і кваліфікацій педагогів» (2005), «На шляху до європейського простору вищої освіти: відповіді на виклики глобалізації» (2007), «Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі» (2009), «Використання потенціалу з найбільшою користю: консолідація європейського простору вищої освіти» (2012); Резолюції Європейського парламенту щодо підвищення якості підготовки

вчителів (2008); Європейській стратегії економічного розвитку «Європа 2020: стратегія розумного, сталого і всеосяжного зростання» (2010), Висновках Ради Європейського Союзу щодо підвищення ефективності підготовки вчителів (2014) та ін.

Метою усіх цих заходів є підвищення конкурентоспроможності європейської економіки, науки й освіти, адже у світі, де старі економіки зіштовхуються із серйозною конкуренцією нових, що бурхливо розвиваються, позиції європейських компаній дедалі більше залежатимуть від підприємливості та творчих здібностей людей, їхньої здатності трансформувати свої ідеї в товари й послуги, що продаються.

На Лондонській конференції, присвяченій Європейській хартії дослідників (вересень 2005), єврокомісар з науки та досліджень Янош Поточник виступив з промовою «Підтримаємо конкурентоспроможність Європи», в якій підкреслив, що єдино вірною відповіддю на виклики глобалізації є розвиток в ЄС так званої економіки Знання. Він підкреслив, що Європа має домогтися стійкого лідерства в таких сферах, як генерування знань шляхом наукових досліджень, поширення їх через освіту й застосування їх в економіці за допомогою інновацій²⁰.

Важливим результатом всесвітніх зустрічей з проблем інформаційного суспільства (WSIS) стало прийняття Декларації принципів та Програми дій, необхідних для адаптації освіти до умов глобального інформаційного суспільства початку XXI століття. У цих документах викладено усвідомлення світовою спільнотою того факту, що місце і роль будь-якої держави у світі все більше пов'язуються сьогодні з її спроможністю виробляти, споживати і застосовувати нові знання й технології. Крім того, у цих документах визначено пріоритети розвитку освіти у суспільстві, побудованому на знаннях:

²⁰ Загоруйко Ю. Під знаком Ліссабонської стратегії / Юлія Загоруйко // Дзеркало тижня. – №37 (565), 24-30 вересня 2005. – С. 6.

- 1) підвищення якості й конкурентоспроможності освіти шляхом інвестицій у наукові дослідження та зміцнення єдиного ринку;
- 2) забезпечення більш високого та стійкого економічного зростання шляхом стимулювання інвестицій у нові технології та розвиток інноваційного бізнесу;
- 3) створення належних умов для наукових досліджень, сприятливого простору для творчості та інновацій;
- 4) упровадження європейських стандартів змісту та якості освіти, а також європейських освітніх кваліфікацій;
- 5) зростання мобільності педагогічних працівників;
- 6) заміна репродуктивних освітніх технологій на креативні, сутність яких сформулював президент НАПН України академік В.Г. Кремень у формулі: «Створи замість повтори»²¹.

Досягнення визначених результатів безпосередньо залежить від чотирьох складових: науки, освіти, виробництва та бізнесу, спільним інструментом для яких є інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Аналізуючи їх вплив на суспільний розвиток, академік М.З. Згуровський зазначає, що на межі ХХ і ХХІ століть спостерігалася швидка зміна концепцій суспільства, побудованого на знаннях та інформації: комунікаційне суспільство – інформаційне суспільство – суспільство, побудоване на знаннях²². Останнє природно виникло з двох попередніх, порівняно коротких фаз, поєднавши їх головний продукт – ІКТ – з людською, творчою компонентою. Тому, якщо комунікаційне та інформаційне суспільство базуються на технологіях, то суспільство, побудоване на знаннях, – на *людях-творцях*, озброєних технологіями, отже, окрім

²¹ Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 448 с. – С. 93.

²² Згуровський М. Шлях до інформаційного суспільства – від Женеви до Тунісу / Михайло Згуровський // Дзеркало тижня. – №34 (562), 3-9 вересня 2005. – С. 4.

технологічного виміру, воно має конституювати себе в гуманітарному, мас-медійному, культурологічному та освітньо-науковому вимірах²³.

З огляду на це, інформаційне суспільство змінює місію, роль і поле діяльності як закладів освіти, так і викладачів, які в них працюють, керівників, які їх очолюють. Вони вже не можуть орієнтуватися на швидкі технологічні зміни й суб'єкт-об'єктну професійну взаємодію, що було характерно для індустріального суспільства, а мають бути світоглядно спрямовані на переосмислення існуючих парадигм і фундаментальних засад розбудови освітньої галузі й суспільства в цілому, забезпечення їх випереджувального технологічного розвитку на засадах упровадження інноваційних, передусім, інформаційних, технологій.

Перебудова системи освіти України відповідно до цих вимог, успішність її інформатизації сприятиме перетворенню її на стратегічний ресурс розбудови нашої держави, здобуття нею гідного місця в європейському освітньому просторі й надання належної відповіді на глобальні виклики інформаційного суспільства.

²³ Згуровський М. Шлях до інформаційного суспільства – від Женеви до Тунісу / Михайло Згуровський // Дзеркало тижня. – №34 (562), 3-9 вересня 2005. – С. 4.; Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2005. – 448 с. – С. 37.